

Red de wet

Fokke Fernhout¹

De redactie van www.overheid.nl respectievelijk www.wetten.nl (redactie BWB) reageerde op mijn verontwaardigde constatering dat er wijzigingen worden aangebracht in de tekst van de wetgeving. Kennelijk gaat daar geen verandering in komen, want uit de reactie blijkt dat de redactie BWB daar volledig achter staat. Er zijn echter drie goede redenen om daar radicaal anders over te denken.

Ten eerste is het principieel onjuist dat er iets aan de tekst van de wet (of dit nu de wet in formele zin is of lagere regelgeving) wordt veranderd. De wet wordt vastgesteld door de democratisch gelegitimeerde regelgevers en daar moet iedereen verder van af blijven. Het is alleen aan die regelgever zelf om te bepalen wat een vergissing is en of die vergissing moet worden gecorrigeerd. Wie de wet moet toepassen, mag niet een tekst voorgeschoteld krijgen waaruit de vermeende vergissingen al zijn verwijderd, omdat dan immers de mogelijkheid wordt ontnomen om een eigen inschatting te maken van de gevolgen van een vermeende vergissing.

De manier waarop de redactie BWB meent deze kritiek te ondervangen, voldoet niet. Na mijn publicaties over de Wet griffierechten burgerlijke zaken (WGBZ) is nu een voetnoot toegevoegd die kan worden bereikt na te klikken op de 'i' (info) bij de bijlage bij de WGBZ. Die voetnoot staat bij het overzicht van wijzigingen van de bijlage. De voetnoot houdt niet meer in dan 'Abusievelijk is een wijzigingsopdracht geformuleerd die niet geheel juist is'. Geen gebruiker zal die voetnoot ooit bereiken en wie daar al per ongeluk terecht komt, kan op basis daarvan onmogelijk achterhalen welke veranderingen de redactie BWB in haar wijsheid heeft aange-

bracht. Hoeveel beter zou het niet zijn simpelweg de oorspronkelijke, letterlijke tekst te publiceren (als dat mogelijk is) en in een voetnoot te vermelden wat het volgens de redactie BWB zou moeten zijn? Dat is pas service verlenen. Nu wordt er verstopperij gespeeld en laadt de redactie BWB de verdenking op zich fouten te sauveren door deze onzichtbaar te maken voor het publiek.

Ten tweede is het niet de opdracht van de redactie BWB om wetgeving aan te passen. Publicatie is iets anders dan foutjes er uit halen. De opdracht om de wet te verbeteren wordt, naar ik mag aannemen, ook met opzet niet gegeven, omdat al heel lang bekend is dat dat dramatische gevolgen kan hebben. De laatste keer dat de voorganger van de BWB (de Staatsdrukkerij) de opdracht kreeg om foutjes uit de wetgeving te halen was bij mijn weten verschrikkelijk lang geleden, namelijk in het Koninklijk Besluit van 14 juli 1836 (*Stb.* 1836, 43). Daarin werd door Willem I bepaald dat het Burgerlijk Wetboek moest worden gepubliceerd 'gezuiverd van drukfouten en van hetgeen tegen het taaleigen strijdt'. De gevolgen daarvan denderden nog lang na, want zelfs 65 jaar later moest de Hoge Raad nog constateren dat gecorrigeerde 'fouten' helemaal geen fouten waren (HR 25 oktober 1901, W. 1961, p. 4, waarin aan het licht kwam dat de laatste zinsnede van artikel 284 lid 2 BW (oud) eigenlijk achter het derde lid moest staan). Ook in die tijd waren er overigens types die zonder opdracht de wet veranderden en ook toen werd dat niet op prijs gesteld (J. de Bosch Kemper, *Wetboek van Strafvordering naar deszelfs beginselen ontwikkeld, en in verband gebracht met de algemene rechtsgeleerdheid*, Tweede Deel,

Amsterdam, 1840, p. 191, die had achterhaald dat de Staatsdrukkerij zelfstandig een verwijzing aan artikel 110 Sv had toegevoegd). Ik bevind me dus in goed gezelschap.

Ten derde is er geen acceptabel criterium aan de hand waarvan 'fouten' kunnen worden verbeterd. De redactie BWB stelt dat aanpassing acceptabel is wanneer 'plausibel is dat de rechter in voorkomend geval ook die uitleg zal willen volgen'. Het is fijn dat de redactie BWB meent te weten wat de rechter zal gaan doen, maar dat is een criterium dat hoe dan ook in strijd komt met de bestaande regelgeving op het punt van het recht op een eerlijk proces. Niemand weet wat de rechter gaat doen, zelfs de rechter niet. De rechterlijke macht is immers onafhankelijk en onpartijdig en gebonden aan het recht van hoor en wederhoor. De rechter kan daarom pas een oordeel vormen nadat alle argumenten van partijen naar voren zijn gebracht. Het is staatsrechtelijk incorrect om op dat oordeel vooruit te lopen en vervolgens onzichtbaar te maken dat dat is gebeurd.

Ik blijf dus maar hopen dat het nog goed komt. En dat is heel eenvoudig, want alle goede bedoelingen van de redactie BWB kunnen, zoals hiervoor al is aangegeven, worden ondergebracht in een voetnoot bij de bepaling die volgens de redactie niet goed uit de verf is gekomen. De informatievoorziening is dan optimaal en niemand wordt op het verkeerde been gezet. Red de wet! •

Auteur

1. Mr. F.J. Fernhout is UHD burgerlijk procesrecht aan de Universiteit Maastricht.